

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok visszaszá-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 28. szám.

Nagy-Várad.

Kedd, 1913. február 4.

A megújult háború.

Most már a félhivatalos közle-
mények is úgy nyilatkoznak, hogy
ha csak valami csodát nem művel-
nek a nagyhatalmak az utolsó perc-
ben, akkor ma este megújul a há-
ború. Sőt már arról is érkezett egy
hir, hogy az előőrsök a csatáldzsi
vonalon már csatározást kezdtek,
mely a bolgárookra kedvezőtlenül
végződött.

Ha már csodát művelni nem
tudtak a nagyhatalmak s nem bir-
ták megakadályozni a háború meg-
újulását, azt el kell ismerni, hogy
derék munkát végeznek, amikor a
háborút lokalizálják s tovább ter-
jedni nem engedik. Vajha legalább
ezt a törekvésüket koronáznák
siker.

Távirati tudósításaink a következőket je-
lentik:

A delegátusok elutaztak.

London, febr. 3.

A legtöbb balkáni delegátusnak eluta-
zásával végképpen megszűnt az a remény,
hogy a tárgyalást újra megkezdjék. Csak
néhány kevés diplomata bizik még abban,
hogy Törökország fog ma estig engedni,
vagy pedig a nagyhatalmak az utolsó órá-
ban a béke érdekében valami csodát fognak
művelni.

Sükrí basa jelentése.

Konstantinápoly, febr. 3.

Sükrí basa dróttalan táviratban szeren-
esét kívánt a kabinetnek hazafias viselkedé-
séhez. A basa azt jelenti táviratában, hogy
a város eleséggel bőven van ellátva s öröm-
mel üdvözli a háborúnak újból való kitöré-
sét. A szultán Sükrí basának az ozmánie
rend nagy szalagját adományozta.

Sem pénz, sem katona.

Konstantinápoly, febr. 3.

Esztránópián örmény bankár elnöklé-
sével tegnap tartotta első ülését az a bizott-
ság, amelyet a kormány öt százalékos há-
boruadó kivetésével bizott meg. A bizottság
az elnökre harmincezer font háboruadót
akart kivetni, de Esztránópián kijelentette,
hogy legföljebb harminc fontot fizethet.

Ugyanily tapasztalatokat tett a bizottság más
gazdag emberekkel is. Tizezer fővárosi te-
herhordó közül csak háromszázan nyilatkoz-
tak hajlandónak arra, hogy a kurd önkéntes
csapatba lépjen, ellenben török önkéntes-
ek nagy számmal jelentkeznek. Zsidó és
keresztény önkéntes eddig egy sem jelent-
kezett.

Orosz—bolgár szerződés.

London, febr. 3.

A Daily Telegraph értesülése szerint
Oroszország és Bulgária között 1902 óta
titkos katonai szerződés áll fenn, amelynek
értelmében Oroszország arra kötelezte magát,
hogy bizonyos körülmények között Bulgáriát
támogatni fogja.

Oroszország semleges.

Páris, febr. 3.

A Petit Parisien pétervári munkatársa
beszélt az orosz külügyi hivatalnak egyik
előkelő tagjával, aki a következőket mondta:
Oroszország a válság kezdete óta szövet-
ségeseivel és barátaival egyetértve elfoglalt
álláspontjától nem fog eltérni. *Meg fogjuk
ővni semlegességünket, a meddig a kon-
fliktus a balkáni államokra és Török-
országra szorítkozik és a meddig Török-
ország nem támadja meg a szövetségeseiket*
saját területükön. Oly kormány, amely or-
szágának életbevágó érdekeiért Európával
szemben elvállalt kötelezettségeit teljesíti
és minden lehetőséget elkövet, hogy a háborút
lokalizálja, nem járhat el másképpen, mint
a hogyan az orosz kormány eljár, a mely
mindig korrekt módon viselkedett és adott
szavához hű maradt. A mi viselkedésünk
irányát csak az szabhatja meg, hogy az ál-
talános béke és Oroszország érdekét foly-
tonosan szemünk előtt tartjuk. Politikánk
már közel volt az áldásos sikerhez, a mi-
kor egyszerre bekövetkezett a konstanti-
nápolyi államesiny, a mely minden számi-
tásunkat halomra döntötte. Még most semmi
okunk sincs arra, hogy irányunkat meg-
változtassuk, míg mindig reméljük, hogy
nem leszünk kénytelenek ebben a háboru-
ban közbelépni.

Nem engednek tengeri háborút

Konstantinápoly, febr. 3.

Hir szerint a nagyhatalmak az új háború
esetében követelni fogják, hogy a hadakozó
felek csak a száraz földi háborúra szorit-

kozzanak. Oroszország kijelentette, hogy nem
fogja tűrni a fekete tengeri bolgár kikötők
blokádját.

Az első csatározások.

Konstantinápoly, febr. 3.

A város tegnap a rendes békés vasár-
napi képet mutatta. A lapok külön kiadá-
sokban jelentik, hogy a csatáldzsi vona-
lon előőrsi csatározások voltak, amelyek a
bolgárookra nézve kedvezőtlenül végződtek.
A helyi forgalom zavartalanul folyik, Stambul-
ban és Perában a tiszték nyugodtan né-
zik a kirakatokat, a kávéházak is tele van-
nak velük, ahol a térképeket tanulmányozzák.

Pénzüntézetek beszámolója.

Vasárnap három tekintélyes nagyvárad
pénzüntézet: a Gazdasági és Iparbank, a
Nagyvárad Hitelbank és a Nagyvárad Ke-
reskedelmi és Forgalmibank tartották köz-
gyűlésüket.

Mindhárom kiváló pénzüntézet igen szép
eredményt ért el s így a közgyűlések emel-
kedett hangulatban folytak le.

Gazdasági és iparbank közgyűlése.

A Gazdasági és Iparbank egyike Nagy-
várad régebbi pénzüntézetek, amely két
évtizednél hosszabb időn át megmutatta,
hogy hatalmas tényezője Nagyvárad és Bi-
harmegye közgazdasági életének s évről-
évre mind nagyobb népszerűséget vív ki a
szakavatott, körültekintő vezetés által, amely
első sorban Ternyei Antal vezéregazgató
buzgó, előrelátó tevékenységének érdeme.
Az ő működése össze van forrva az intézet
gyarapodásával s biztos garanciája a to-
vábbi fejlődésnek.

Az elmúlt év a megpróbáltatások ideje
s éppen ebben a válságos időben megmu-
tatta ez az intézet, hogy a sanyaru viszo-
nyok dacára nem csak megtartotta a foko-
zatos fejlődést, ami már magában is nagy
dolog volt, hanem nagyobb szabású rend-
kívüli pénzügyi akció keresztülvitelét is si-
keresen oldotta meg.

A közgyűlésen Széchenyi Jenő pápai
praelátus, apát-kanonok elnökölt; a részvé-
nyesek közül jelen voltak:

Rádl Ödön, Deutsch K. I., Ullmann
Sándor, Ternyei Antal, Dénes Sándor dr,
Gerő Armin, Cziffra Kálmán dr, Sürger
Bertalan, Ternyei Armin, Weisz Jakab, Bi-
hardiószeg, Weisz Nándor, Bihardiószeg, Dr
Kotzó Jenő, dr Gerő Sándor, dr Ujfalusi

Sándor, Schwartz Ármin, Kepes Ignác, Közepessy Kálmán, Szirmay Lajos, dr Markovits Kálmán, Balogh Dóme, ifj. Erdős Albert, dr Poyvár Szevér, Reich Sándor, dr Konrád Márk.

Széchenyi Jenő elnök megnyitójában konstatálta, hogy 50 részvényes 2066 részvényt tett le s így a szabályszerűen meghirdetett közgyűlés határozatképes. A mérlegből meggyőződhetek a részvényesek — ugymond — hogy dacára az általános gazdasági pangásnak, amely sok pénzintézetet igen sanyaru helyzetbe juttatott, a mi intézetünk ismét fényes eredményt ért el. Ez a szép siker az igazgatóság, a tisztikar, de különösen Ternyei Antal vezérigazgató érdeme. (Eljenzés.)

Ezután felolvasták az igazgatóság következő jelentését:

Az 1912. év közgazdasági tekintetében oly jelenségeket tüntetett fel, melyeket intenzivitás és hosszú időtartam tekintetében a mai generáció még nem észlelt. A pénzpiac állandó feszültsége, a kamattételek rendkívüli megdrágulása, végül pedig a külpolitikai bonyodalmak okozta depresszió valószínűleg megbénított minden üzleti tevékenységet. Nagyon természetes, hogy ily körülmények között új kihelyezésektől a lehetőségig tartózkodnunk kellett; arra azonban különös súlyt helyeztünk, hogy ezen válságos időben is állandó ügyfeleink jogos hiteligenyeit kielégíthessük és őket kötelezettségeik teljesítésében tőlünk telhetőleg támogassuk.

Örömmel jelentjük a t. közgyűlésnek, hogy ezen felette kritikus időben is sikerült intézetünket nagyobb veszteségektől megóvni és teljesen kielégítő eredményt elérnünk.

A különféle leírások után mutatkozó tiszta nyereség tesz 302,335 K 24 fillért, hozzáadva a múlt évi nyereség áthozatalt, 9,446 K 56 fillért, marad a t. közgyűlés rendelkezésére 311,801 K 80 fillér.

E nyereség felosztására nézve indítványozzuk, hogy ebből fordítsák: Osztalékra 215,000 K — fillér, és pedig akként, hogy a múlt évi 22-ik számú szelvény a közgyűlést követő naptól kezdve 50 koronával váltsák be. Tartalékalapra 30,000 K — fillér Nyugdíjalapra 7,000 K — fillér. Alapszabályszerű jutalékokra 39,303 K 55 fillér, Jótékonycélokra 1,200 K — fillér. Összesen 292,503 K 55 fillér. A fennmaradó 19,298 K 25 fillér pedig új számlára vitessék át.

Végül kérjük a t. közgyűlést, hogy a felügyelő-bizottság jelentésének meghallgatása után az előterjesztett mérleget és nyereség felosztási javaslatot jóváhagyni, részünkre a felmentvényt megadni és a napirendre kitűzött választásokat megejteni szíveskedjék.

Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentését örömmel vették tudomásul s a felmentvényt megadták.

Az igazgató-tanácsba beválasztottak: Csanak Jenő, Kelen Béla, Kolliner Miklós, Szirmay Lajos, Máthé Lajos, Ujfaluassy Sándor (Eleds), Weisz Jakab (Bihardiószeg.)

Dr Konrád Márk a részvényesek nevében szól. Az intézet, dacára a súlyos viszonyoknak, az elmúlt évet fényesen zárta. A kereskedők jobban tudják azt, hogy ez az intézet nemcsak hasznos tevékenységet fejtett ki, de valószínű jótéteményt is gyakorolt. Ez Ternyei Antal érdeme, amiért indítványozza, hogy az igazgatóságnak, tisztikarnak, főleg pedig Ternyei vezérigazgatónak hálás köszönetet mondjanak. Elfogadták az indítványt.

Végül Széchenyi Jenő igazgatótanács elnök kiemeli az Osztrák-Magyar Bank fiók nagyváradi főnökének, Hiemesch Frigyesnek érdemeit s az intézettel szemben tapasztalt jóindulatáért, rokonszenvéért hálás köszönetet nyilvánítva, a gyűlést berekesztette.

A Nagyváradi Hitelbank közgyűlése.

Ugyancsak vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta közgyűlését városunk másik tekinté-

lyes pénzintézete, a Nagyváradi Hitelbank. Az elért eredmény fényesen igazolja Balogh Vilmos vezérigazgató kiváló szakképzettségét és ügybuzgalmát s a részvényesek nem is késtek elismerésüknek kifejezést adni. Teljes sikerrel vitte keresztül az elmúlt év folyamán a kiváló intézet az alaptőke felemelését, s most még jobban megerősödve, biztos uton halad a további fejlődés felé.

A részvényesek nagy számmal voltak jelen.

Sulyok István elnök megnyitó beszédében megemlékezett arról, hogy most tulajdonképpen ünnepe van az intézetnek, mert fennállásának tizedik évfordulója, de bár sok nehézséggel kellett ezen decenniumban az intézetnek megküzdenie, a buzgó munkának a gyümölcse meg van, mert sikerült a Nagyváradi Hitelbanknak tekintélyes helyet kivívni a nagyváradi kiváló pénzintézetek között. Majd rámutat a múlt év nehéz közgazdasági viszonyaira s az elért eredményre, amely csak a teljes odaadással végzett munkának, szakértelemnek és körültekintő eljárásnak köszönhető. Nem tudja, hogy a jövőben kik lesznek az intézet igazgatói, vezetői, de bárkik legyenek, ne tévesszék szemük elől a szükséges óvatosságot s ha ez lesz irányadó az intézetnél, a további virágzás, boldogulás el nem marad. Különben konstatálja, hogy a közgyűlés határozatképes.

Ezután bemutatták az igazgatóság jelentését, amely foglalkozik a közgazdasági válsággal, aminek dacára, ez az intézet minden irányban haladást, fejlődést mutat. Megemlékezik a teljes sikerrel keresztülvitt alaptőke felemeléséről. Elismeréssel szól a közönség bizalmáról, amelyet minden tekintetben odaadó, buzgó törekvéssel igyekszik a jövőben is kiérdemelni; köszönetet mond az Osztrák-Magyar Bank helybeli fiókja főnökének Hiemesch Frigyesnek jóindulatáért. Az elért évi nyereség 152,613 korona, amelynek felosztására nézve javasolja az igazgatóság, hogy a rendes tartalékalapra 25000 korona, osztalékra 80,000 korona, 1000 drb. 1912-ben kibocsátott részvény félévi szelvényéért a 10 korona 10.000 korona tíz százalék az igazgatóság jutalékára 15,055 korona 70 fillér, három százalék a felügyelő bizottság jutalékára 7527 korona 85 fillér, jótékonycélokra 500 korona fordítsák. 10.013 korona maradvány pedig új számlára vitessék át.

A jelentést helyesléssel vették tudomásul.

Az igazgatóság tagjait megválasztották: Sulyok Istvánt, Füredi Lászlót, Boros Jenőt, Leitner Mártont, Lichtmann Menyhértet, Moskovits Miksát, dr Munk Bélát, dr Percel Adolfot, Perlesz Józsefet, Politzer Gézát (Budapest), Schönfeld Lajost, Schwarz Gyulát, Balog Vilmost.

A felügyelő bizottság új tagjává Rosenberg Jenőt, (a Politzer, Rosenberg és Társa budapesti banküzlet társaság beltagját) választották meg.

Igazgató tanácsosok lettek: Dr Berkovits René, Bernstein Simon, Butyka Lajos (uj), Czeglédy Jeremiás, Cseprega Miklós (uj), Hirsch Mór (uj), dr Kovács Zsigmond (uj), dr Löwy Mór (uj), Neuländer Mihály, Rothbart Ignác, Schwartz Gyula, Weisz Zsigmond, dr Medvigy Ferenc (uj).

Végül köszönetet szavaztak az igazgatóságnak, Balogh Vilmos vezérigazgatónak és a tisztikarnak és a közgyűlés véget ért.

A Nagyváradi Kereskedelmi és Forgalmibank közgyűlése.

Egyike a legfiatalabb nagyváradi pénzintézeteknek a Nagyváradi Kereskedelmi és Forgalmi bank, de már második üztétét olyan fényes eredménnyel zárta, hogy az a legszebb jövővel biztatja méltán a részvényeseket.

A kereskedők és Iparosok takarékpénztárával igen ügyesen keresztülvitt fúzió által most már pompásan megerősödött in-

tézet igazgatóság, élén Friedländer Ernő vezérigazgatóval, a sanyaru viszonyok dacára szép munkát végeztek s ezért méltán megilleti őket a részvényesek meleg elismerése.

A közgyűlésen Blayer Lajos elnök, aki a megnyitáskor konstatálta, hogy megjelent 56 részvényes, 1935 részvényképviseletében, 1424 szavazattal, tehát határozatképes a közgyűlés. A jegyzőkönyv vezetésére dr Medvigy Mihály részvényt kérte fel.

Friedländer Ernő vezérigazgató felolvasta az igazgatóság következő jelentését:

A lefolyt üzleti évünk eredményét feltüntető zárszámadásunk és mérlegünk kapcsán az intézetünket érdeklő eseményekről a következőkben van szerencsénk beszámolni:

A múlt évet jellemző, egész éven át tartó általános közgazdasági krízis és pénzügyi pangás dacára örvendetesen jelenthetjük a t. közgyűlésnek, hogy e válságos viszonyok hatásait intézetünk nem érezte és üzleti forgalmunkban a viszonyoknak megfelelőleg szükségessé vált reductió mellett üzletkörünk minden ágát az alábbi mérleg szerint kielégítő eredménnyel zártuk le.

Mint t. részvényeseinkkel és üzletfeleinkkel korábban már közöltük, a „Kereskedők és Iparosok Takarékpénztára r.-t.” intézetünkkel egyesült, a minek következtében alaptőkénk 900000 koronára emelkedett. A beolvadt intézettel vagyonegyesítésünk az év folyamán keresztülvitett.

Ez egyesülés létrejött és keresztülvitele Hiemesch Frigyesnek, az Osztrák-Magyar Bank nagyváradi fiókja főnökének érdeme, akinek úgy ezért, mint intézetünkkel szemben az egész év folyamán tanúsított szíves és jóindulatu támogatásáért ezuttal sem mulaszthatjuk el köszönetünket nyitvánítani.

Az egyesülés következtében megnövekedett forgalmunk szükségessé tette üzlethelyiségeinknek nagyobb arányu helyiséggel való kieserülését s ezért üzlethelyiségeinket Rimanóczy-utca 6. sz. alá, az Osztrák-Magyar Bank helybeli fiókintézetének helyiségeibe helyeztük át.

Hivatkozással felügyelő-bizottságunknak a következőkben előterjesztendő jelentésére 1912. évi tiszta nyereségünket, mely különböző leírások után összesen 81220 K 83 f.-t tesz ki, a következők szerint javasoljuk felosztani:

Osztalékra K 45000, Tartalékalapra az alapszabályszerű 10 száz. azaz 7965 K helyett 15000 K, Igazgatósági tagok jutalékára K 7965.58, Felügy. biz. elnökök jutalékára K 500, Felügy. bizott. tagok jutalékára K 1200, Vezérigazgató jutalékára K 2389.68, Tisztviselők jutalékára K 3000. Jótékony célra K 300. A fennmaradó K 5865.57 új számlára vitessék át. Összesen 81220 korona 23 fillér.

Midőn még megjegyezni kívánjuk, hogy tartalékalapunk ezidei hozzájárulással 35000 koronára emelkedik s hogy a mostani leírásokon kívül az egyesülés alkalmával hozott határozatnak megfelelően az addig kétséssé vált követeléseinket már akkor leirtuk, kérjük a t. közgyűlést, hogy előterjesztett zárszámadásainkat és a nyereség felosztására vonatkozó javaslatainkat jóváhagyni s a felmentvényt úgy nekünk, mint a felügyelő-bizottságnak megadni méltóztassék.

A felügyelő bizottság jelentését Lövenstein Zsigmond terjesztette elő.

A jelentéseket tudomásul vették s a felmentvényt megadták.

A felügyelőbizottságba a régiek: Justh Károly, dr Rozvány Jenő, ifj. Erdős Albert, Freund Lajos, Klein Andor, Klein Adolf, Lövenstein Zsigmond, Margittai Samu, dr Stern László, dr Székely Adolf újból megválasztottak.

Ezután az igazgatótanács tagjait választották meg.

A gyűlés végén Kaiser Márton szép

szavakban méltatta az igazgatóság és a tisztikar érdemeit s indítványára úgy a vezérigazgatónak, mint az igazgatóságnak és a tisztviselőknek köszönetet szavaztak s az elnök a közgyűlést berekesztette.

A bihari választás.

Morvay programbeszède.

Vasárnap a bihari kerület két legnagyobb községében, Biharon és Biharpüspökiben tartotta meg Morvay Zsigmond programbeszédét. Dél előtt Biharpüspökiben, dél után pedig Biharon beszélt. A bihari választások programbeszédnek volt egy igen érdekes epizódja. Mikor ugyanis Morvay beszédét befejezte és a választói jog kérdését világitotta meg a nagyszámu választók előtt, akkor U. Szabó Mihály és Bagdics Márton, a község két legöregebb embere, akik 1848-ban, mint jobbágyok ették az uraság kenyerét és végig küzdöttek a szabadságharcot, most lassu léptekkel az emelvény elé jöttek. Ez a két öreg ember őszintén, röviden, zamatos magyar nyelven beszélt a jelölthöz. Köszönték, hogy felvilágosította őket az általános titkos választói jog veszélyes voltáról.

Kijelentették, hogy ők mindig 48-asok voltak, de epen a választói jog kérdése miatt most nem tartanak velük.

Délután zászlókkal diszitett hosszú kocsis és automobil sor jelezte Morvayék átvonulását Biharra. Ott épen litania volt, ezért a község házában várakoztak a választók míg megérkezett a templomból Szentkirályi Zoltán plébános, volt függetlenségi képviselő nagyszámu választó kíséretében. A község háza udvara zsufolásig meg volt telve választókkal. Általános figyelem közepette emelkedett szóra Szentkirályi Zoltán, aki ilyen formán beszélt:

Mindég nagy dolog előtt áll a község, mikor képviselőt választ. Nagy dolog előtt áll, mert azt jelöli ki az ő képviselőté, aki az ő dolgaiban eljár, aki az ő gondolkodás módját ismeri. A bihari választók egy részétől megbízatást kapott, hogy Morvay Zsigmondot üdvözölje a lakosság nevében. Beszédében előadta Szentkirályi, hogy bár a választók gondolják, hogy Morvay lelken fogja viselni a kerület érdekeit, mindazon által nem mulaszthatja el, hogy figyelmét fel ne hívja egy visszási állapotról. És ez az, hogy eddig a kormányok mindenkor a városok fejlesztésére eslekedtek és bár a falu a többség, arra még sem gondoltak. Pedig a községek terheinek legnagyobb része az ország fenntartásához szükséges. Arra kéri a jelöltet, hogy a kerület választóit, akik hozzá fordulnak, mindenkor fogadja szívesen. Az adóreform dolgában kéri, hogy ne odáztassék el végleg, mert az épen a kisemberek helyzetén javít. A választói jog kérdésében pedig arra szólítja fel, hogyha bajok vannak a javaslat valamely részében, úgy azokat korrigálják.

Szentkirályi beszédét nagy tetszéssel fogadták. Utána Morvay Zsigmond beszélt. Előbb megköszönte a meleg fogadtatást, melyben a választók részesítették, majd közvetlen meghatottsággal szólott azokról a gyöngéd szálakról, melyek épen a bihari kerülethez fűzik családjá révén. Ezután rátért programjának ismertetésére. Minden tekintetben a munkapárt elveinek hódol és annak programját vallja. Főcéljának tekinti, hogy ez a sok viszontagságon keresztülment ország teljes önálló nemzeti függetlenségre emelkedjék. Foglalkozik a 67-es kiegyezéssel, szembe állítja egymással a 67-es és 48-as pártot. Úgyesen mutat két párt céljaira, melyek egy és ugyanazok végeredményükben, csupán a megvalósításhoz használt eszközök

mások. Ezek az eszközök az ellenzék részéről annyira elfajultak ma már, hogy valószínűs parlamentari anarchia ütötte fel fejét a magyar törvényhozás helyén. A mai politikai kérdések közül legfontosabbnak tekinti a választói jog kérdését.

Itt több szocialista közbekiáltott:

— Eljen az általános titkos választói jog. A közbeszólásra is fogok válaszolni. Felelt Morvay és tovább folytatta beszédét. Fontosnak tartja a választói jog kérdését, mert ettől függ Magyarország nemzeti jellege. A kormány által beterjesztett választójogi javaslatot igen sok áldalról kritizálják és azt elítélik. Ezekről a kritizálóktól csupán azt szeretné tudni, hogy egyáltalán ismerik-e a javaslatot? Nem ismerik. A tájékozatlanság szüli a nagy ellenszenvet, mert nincs Magyarországnak olyan komolyan gondolkodásu polgára, aki a javaslat teljes ismerete után még szélesebb körben akarná kiterjeszteni azt a jogot, melynek helytelen használata az alkotmány sáncainak feldöntésére vezethet. Nem az a fő, hogy egy millió és 100000 polgárral több vagy kevesebb lesz választó, hanem, hogy az, aki választ és akit választanak, az igazi jó magyar, hazáját szerető ember legyen. Kéri a választókat, hogy ne hallgassanak azokra a tájékozatlan agitátorokra, akik az általános demokratikus titkos választói jog nevében kopogtatnak, mert ezek az emberek olyanok, hogy nekik veszíteni valójuk úgy sincs csak azért küzdenek annak érdekében, hogy ha esetleg keresztül tudnák vinni, módjuk volna más vagyoniában parancsolni.

A nagy éljenzéssel fogadott beszéd után dr. Fráter Pál beszélt. Mint a függetlenségi párt volt tagja szólal fel és mint ilyen jelenti ki, hogy a választói jog kérdésében, mely ma a legfontosabb politikai pont, nem ért egyet a párttal, mert a függetlenségi párt választójogi kívánsága csak veszedelmes lehet az országnak. Azért kéri, küldjenek olyan embert a parlamentbe, aki elsősorban az ország sorsát viseli szíven.

Fráter Pál beszédét is nagy tetszéssel fogadta a választó közönség és ezzel a bihari programbeszéd véget ért.

Hol lesz a szavazás.

Udvarhelyi Béla a bihari választásra megválasztott elnök, vasárnap Biharon volt a választás helyiségének kijelölése, valamint a választók személyes szabadságának megvédése és a pártok kellő elhelyezkedésének megállapítása végett. A hatóság részéről megjelentek Nagy Márton központi, Kelemen József szalárdi főszolgabírók. A munkapárt részéről Tóth Mihály, Váry András, az ellenzék részéről Marjai Albert, Szabó József, Bereczky Dániel, Okos István, Darabant Imre. Hosszas beható eszmecsere után a választás helyiségéül a bihari vasuti állomásra befutó gazdasági vasut állomási épületét jelölték ki. Ezután — bár az ellenzék vezetői kijelentették, hogy tekintettel a viszonyokra, ellenjelöltet semmi körülmények között nem állítanak, a választási elnök a pártok elhelyezkedése tekintetében is megtette a szükséges intézkedéseket. Így a munkapárt az állomási épülettől északkeletre a Földvár felé vezető ut mentén fog elhelyezkedni, az esetleges ellenzék pedig az állomási épülettől délkeletre fekvő Vásártéren. A választó polgárok zavartalan felvonulása céljából is megtette az elnök a kellő intézkedéseket, úgy hogy az ellenfelek egyáltalán nem érintkezhetnek egymással. A választási elnök különben erre vonatkozólag hirdetményt is fog kibocsátani. Értesülésünk szerint ma, vagy holnap terjeszti elő Udvarhelyi a fegyveres erő kirendelésére vonatkozó indítvá-

nyát az alispánhoz. Az indítványban egy század huszárt és két század gyalogost fog kérni az elnök. A kerületben különben 50 gyalogos és 12 lovas esendőr fog a rendre felügyelni.

A Gazdasági Egylet és a választói jog.

Felirat a kormányhoz.

Biharmegye Gazdasági Egylete vasárnap rendkívül látogatott közgyűlést tartott. A nagy érdeklődésnek fő sulyát az képezte, hogy az egyesület a közgyűlés egyik tárgyául az általános választójogot vette fel. Ebben a kérdésben akart és foglalt is álláspontot az egyesület igen érdekes eszmecsere után. Az ülésről tudósítók a következőket jelentik.

Markovits Antal egyesületi elnök megnyitó beszède után a titkári jelentést terjesztette elő Weingärtner Andor, amelyet tudomásul vett a közgyűlés. A titkári jelentés után következett a választói jog ügye. Telegdy József országgyűlési képviselő szólalt fel elsőnek a tárgyhöz. Rövid beszéd kíséretében felirati javaslatot terjesztett elő. Beszédében és a felirati javaslatban azt hangoztatja, hogy Magyarország tulajdonképpen a mezőgazdák országa, szükséges tehát, hogy a mezőgazdák érdekei kellő képen védessenek meg. Eddig az iparos osztályrendkívüli sokat nyert. A jelenlegi választójogi javaslat is oly sok előnyt biztosít az iparos osztálynak, hogy az nincs arányban a többséggel a mezőgazdák számára biztosított jogokkal és előnyökkel.

Ennek dacára a munkások még nincsenek megelégedve és általános sztrájkjal akarják kényszeríteni a kormányt arra, hogy nekik még több jogot, még több előnyt biztosítsanak. Ez nem jelentene mást, mint a mezőgazdák érdekeinek háttérbe szorítását. Indítványában arra kéri a kormányt, hogy a választói jog úgy legyen megcsinálva, hogy abból az ország valódi képe, a tulajdonlagos mezőgazdasági képviselő tükröződjék vissza.

A nagy tetszéssel fogadott javaslat után Molnár Imre beszélt. Befejezésül Tisza Istvánról hódolattal emlékezik meg.

Moskovits József dr. mint az egyesület választmányi tagja, szólalt fel. Tudatában van annak, hogy ő a kereskedelmi és iparkamara exponense és így helyzete roppant nehéz. Szerinte a választói jog kérdése nem politikai, hanem socialis kérdés, melynek megoldása kötelességévé tenné az összes pártoknak együttes közreműködését, mely hivatva volna a jövő Magyarország erős alapjait letenni. Ezt sztrájkjal nem lehet előmozdítani. A sztrájk a jelenlegi nyomorúságot mozditja elő. Csatlakozik Telegdyhez annyiban, hogy a magyarságot erősíteni kell, de ezután különbözik véleménye attól. Szerinte nem szabad fokozni a parlamenti osztálykülönbséget. A mezőgazdasági jelleg tulajdonsága nem szerencse, mert csakis az ipar és kereskedelem átalakító hatása teszi az országokat gazdagá.

Telegdy József meggyőzni igyekszik Moskovitsot arról, hogy ők nem az ipar és kereskedelem ellen foglalnak állást, hanem csak a földmivelők mellett.

Fetszer Antal felszentelt püspök: Az

elhangzott beszédekből konstatálja, hogy nagy ellentétek nincsenek, mert Moskovits József csupán az ipar és kereskedelem érdekei miatt nem fogadja el a javaslatot. Indítványozza, hogy módosítsák feliratot, úgy, hogy abból kidomborodjék, miszerint itt kizárólag a mezőgazdák érdekeiről van szó. Reméli, hogy ez esetben Moskovits is visszavonja ellenkező véleményét.

Dr Moskovits József hozzájárul a javaslatához, annak a kimondásával, hogy a parlament mezőgazdasági jellegének kidomborítása a gazdasági egyetértés nézetének tolmácsolása és a kormány javaslatával szemben való korrekció a szavazó számának bővítését jelentse.

Erre a javaslatot módosították a Fétser Antal felszólalása alapján.

Végül des Echerolles Kruspér Gilbert indítványozta, hogy az üléstől üdvözlő táviratot küldjenek Tisza István grófnak. A feliratot pedig hasonló felirat küldése céljából küldjék meg a társ egyesületeknek. Az üdvözlő távirat iránti javaslatot elfogadták, ellenben Telegdy indítványára a felirat megküldését nem.

Ezzel az ülés déli 1 órakor véget ért.

Bjelik püspök felszentelése.

Bécs, febr. 2.

A Havas Boldogasszonyról nevezett bécsi minorita templomban Bjelik Imre, apostoli tábori vikárius, nagyváradi kanonok nagy ünnepélyességgel lett ma thamoszi püspökké felszentelve. Az ősrégi templom, melynek falait ez alkalomra vörös bársonydrapériákkal vonták be és melyet délszaki növényekkel díszítettek, fényárban uszott. A virágokkal díszített föltáron több száz villanylámpa és igen sok viaszgyertya öntötte fényességét. A templom hajójában a cs. és kir. 99. gyalogezred egyik százada állott sorfalat, míg a karzaton a 4. gyalogred zenekara Vatzek karmester vezetése alatt szebbnél-szebb egyházi éneket adott elő. Jóval a konsekráció megkezdése előtt nagyon előkelő közönség töltötte meg a templom minden zugát. Ott láttuk a többi közt Krobotin hadügyminisztert, körülbelül 30 tábornokot, Kollányi Ferenc prelátest, nagyváradi kanonokot, Seydl bécsi udvari plebánost, a Bécsben állomásozó összes gyalog-, lovas- és tüzérezredek és katonai nevelőintézetek deputációit, Ziegler hadtestparancsnokot, a hadügyminisztérium összes ügyosztályainak főnökeit és küldöttségeit és a bécsi előkelő társaság számos tagját.

Reggel 9 órakor vonult be a templomba az új püspök, dr Belopotoczky Kálmán, v. b. t. t., ny. tábori püspök, nagyváradi nagyprépost kíséretében. A templom főkapujánál a nagyrészt katonapapokból álló asszisztencia fogadta a két püspököt és a főoltárhoz vezette, ahol azonnal kezdetét vette a püspökszentelés meghatározott szertartása, melyet dr Belopotoczky ny. tábori püspök végzett dr Fischer-Colbrie Ágost, kassai megyéspüspök és dr Pfluger bécsi segédpüspökkel együtt.

Majd kezdetét vette a szentmise, mely alatt Bjelik Imre, az újonnan felszentelt püspök ősi egyházi szokás szerint a konsekráló püspöknek két viaszgyertyát, két kenyeret és két hordócska bort ajánlott fel. A szertartás

végén az új püspök áldást osztva hagyta el a templomot, miután előbb a tábori papság hódolatát és a jelenlévő katonai notabilitások és deputációk üdvözlőfogadták.

Délben 1 órakor az új püspök vendégszerető házában fényes diszebed volt, amelyen résztvettek: Scapinelli érsek, bécsi pápai nuncius, Govrik érsek meehitarista főapát, dr Belopotoczky ny. tábori püspök, dr Fischer-Colbrie kassai püspök, dr Pfluger bécsi segédpüspök, Msgr. Rossi a nunciatura auditorja, Msgr. Ogno-Serza és Pallui nunciaturai titkárok, Seydl prelátest udvari plebános, Kollányi Ferenc jaáki apát, prelátest-kanonok, P. Wimmer jezsuita provinciális, Msgr. Drexler a Pázmáneum igazgatója, P. Csák kapucinus provinciális és a tábori és haditengerészeti papság képviselői.

Ebéd alatt a felszentelt püspök hódolatát tolmácsolta Ó Szentsege a római pápa és Ó Felsege az apostoli király iránt, majd hálás köszönetet mondott a felszentelő püspöknek, valamint a segédkező püspököknek, lelkes szavakban megemlékezett egyházmegyei főpásztoráról, gróf Széchényi Miklósról, majd köszönetét tolmácsolta a nagyváradi lat. szert. káptalannak és képviselőinek: dr Belopotoczky püspök nagyprépostnak és Kollányi prelátest-kanonoknak, háláját, szeretetét és ragaszkodását tolmácsolva kérve kérte az Egek urát, adná meg neki azt a kegyelmet, hogy a szent László-káptalan méltó tagja legyen. Végül üdvözölte a többi vendégeit, szeretettel és hálával megemlékezett tábori és haditengerészeti papságáról és mindnyájukra Isten bő áldását kérte. A felszentelt püspököt dr Belopotoczky ny. tábori püspök köszöntötte fel és a felszenteltnek a katonai lelképásztorkodás körül és katonapapság erkölcsi és anyagi helyzetének javítása körül szerzett bokros érdemeit méltatta; utána Scapinelli bécsi nuncius, Kollányi prelátest-kanonok és még többen üdvözölték az új püspököt, akikhez mi is csatlakozunk a Pontifikale Romanum szavait ismételve: „Ad multos annos!”

13 millió kölcsön a városnak.

Értekezlet a munkaalkalmak dolgában.

Szabó Károly és ifj. Mónus Sándor törvényhatósági tagok, mint említettük, indítványt adtak be a városhoz, hogy tekintettel az általános ipari pangásra s a nagy munkanélküliségre, Nagyvárad városa mielőbb intézkedjék a közintézmények építéséről és ez által adjon munkát az iparosoknak és a munkásoknak. A költségek fedezésére az állam eszközölni kölesönt.

A város polgármestere a tanács határozata alapján, értekezletet hítt össze tegnap e tárgyban, a melyre az összes ipari és kereskedelmi testületeket s a munkások szakszervezeteinek vezetőit is meghívták.

Rimler Károly polgármester elnökölt. Felhívta az értekezletet, hogy állapítsa meg a munkanélküliek számát s továbbá azt, hogy mennyiben tér el a mostani munkanélküliség más évek hasonló időszakához. Az indítvány azon részét, hogy az állam adjon a városoknak kölcsönt, kivihetetlennek találja s ezt kapcsolják ki a tárgyalásból. Ha a város a tervben levő s részben már teljesen előkészített közintézményeket létesíteni

akarná, mintegy 13 millió koronára volna szükség. Így csak a saját erőnkől, saját összeköttetéseink útján lehet a munkákat megkezdeni.

Ezután Horváth János szakszervezeti vezető felsorolja, hogy mennyi a munkanélküli; több mint 4000 munkást mutat ki, akiket a szakszervezetek heti segélyben részesítenek.

Szabó Károly rámutat, hogy a 400 munkaadó közül alig 10 százalékának van munkája. Nem azt értették az indítványban, hogy az állam adjon a városoknak kölcsönt, de eszközölni kölesönt a városok részére.

Dr Moskovits József azt óhajtáná tudni, hogy más évben ilyenkor mennyi volt a munkanélküli.

Pelle János azt fejtegeti, hogy más évben az építőmunkások karácsonyig dolgoztak, most pedig már szeptemberben nem volt munkájuk. Helyesli Szabó Károly és Mónus Sándor indítványát. Azt kívánja, hogy a város a szakszervezetekkel közösen segíessék a munkanélküli munkásokat.

Dr Sarkadi Lajos a momentán segítség szükségét látja. Mint a mezőgazdaságnál, az iparnál és inség munkánál segítsen az állam; a városnak is kötelessége segítségül jönni. Felterjesztést intézzenek a kormányhoz, hogy mennyi segítségre van szükség.

Rendes Vilmos ott látja a bajt, hogy a nyárra nem lesz munka. A város, még magas kamat mellett is vegyen fel kölcsönt, mert a kamatdifferencia visszatérül abban, hogy olcsóbban vállalják fel a munkát. Helyi pénzügyektől is, de nagyobb összeget Budapesten, Bécsben is kap a város.

Czeplédy Jeremiás példát hoz fel, hogy a munkások most sem akarnak olcsóbban dolgozni. Pedig így lehetne csak, kölcsönös engedménnyel segíteni a helyzetet.

Horváth János azt válaszolja, hogy a hus, a fa stb. nem olcsóbb. A munkában levő munkások keresetük 25 százalékát a munkanélkülieknek adják. Ezért nem lehet a munka olcsóbb.

Dr Agoston Péter a bajt abban is látja, mert két gyár beszüntette a munkát. Intézményesen kellene a munkanélküliséget megoldani, karöltve a munkás szervezetekkel. A már elfogadott közintézményeket még magasabb kamatu kölcsönből is fel kell építeni.

Dr Moskovits József csak olyan megoldást tart helyesnek, hogy a munkaképesnek munkát adjanak és a nyomoréknak segélyt. Most munkáról kell gondoskodni s ehhez pénz kell, mert tervek vannak. Ha drága is a pénz, az mindegy. A közönségnek is csak a helyi ipart és kereskedelmet kellene támogatni összes szükségletének beszerzésénél.

Sztarill Ferenc a multak tapasztalatai alapján arra kéri a munkásszakszervezeteket, hogy a munkás és munkaadó közötti jó viszonyt mozdítsák elő. Ő is nagy összegeket fizetett ki, amelyért a munkásoktól ellenértéket nem kapott.

Pelle János kijelenti, hogy a szakszervezetek azt igyekeznek előmozdítani, hogy a munkások az ellenértéket megadják a bérért. A város a magasabb kamat differenciát úgy hozhatná be, hogy házi kezelésben, továbbá iparszakonként, nem egy nagy vállalkozóval építtetne.

Dr Medvigy Gábor a munkás és munkaadó közös érdekét fejtegeti. Hiszi, hogy eljön az idő, mikor nem lesz munkanélküli munkás.

Ezután Rimler Károly elnök felsorolja mindazokat a közintézményeket, amelyek létesítése folyamatban van; ezekre 1.062.000, korona; — a pályázati kiírás előtt álló munkák összege 5.845.000 korona; a részletesen kidolgozott, de még el nem fogadott közművekre, a csatornázás második részletére, utcák burkolására, kövezésére mintegy 6 millió korona, összesen tehát 13.342.000 korona volna szükséges. Amit megtehet, hogy kölcsönt kapjon, megteheti.

Szabó Károly a 13 millióra rugó munkák között aránylag kevés ipari munkát lát, mert azok nagyobb része földmunka. Ezzel az értekezlet véget ért.

A visszautasított ezüstkereszt.

A biharmegyei tanítószakszervezetének szénázója van. Az egyesület leköszönt elnöke, Nagy Imre mezei tanító, akit még ma is nagy tisztelettel vesz körül a bihari tanítószakszervezet, visszautasította a királyi kitüntetést: az ezüst érdemkeresztet.

Annak idején — ezelőtt két héttel — a Tiszántúl híradta ezt a kitüntetést, amely sehol sem keltett valami nagy lelkesedést és örömet, legkevésbé magának Nagy Imrének portáján. Nagy Imre nem ezt várta harminchat éves tanítóskodás után. Nem számított és nem kilincselte kitüntetésért, mert ő nem az az ember. Harminchat évig ültetgette a magyar kultúra fáját, generációkat nevelt fel hazafias szellemben s gyönyörű jutalma az a nagy szeretet és ragaszkodás volt, amelyeket tanítványai és kollegái részéről tapasztalt.

Öt évig állott a Biharmegyei Általános Tanítóegyesület élén. S ezt a nyugtalan, lázadó bihari gárdát az ő higgadt mérséklete tudta csak féken tartani.

Most aztán, hogy levonult a nyilvános szereplés porondjáról, királyi kitüntetésben akarták részesíteni. A tanfelügyelőség útján a vármegye főispánja megkérdezte tőle, hogy elfogadja-e az arany érdemkeresztet.

Ez természetesen diszkrét dolog volt. Nagy Imrét meglepte ez a kitüntető megtiszteltetés és örömmel jelenti ki, hogy ebben szerény munkásságának megkoronázását fogja látni.

Teltek-multak a hónapok, míg aztán végre a közelmúltban megjelent a hivatalos lapban a királyi kitüntetés, de csak ezüstkeresztrel.

A hírlapok szép sorokban emlékeztek meg erről, jóllehet az egész tanítószakszervezet animozitással fogadta ezt a „kitüntetését”. Talán Nagy Imre, ahogyan mi ismerjük az ő szerénységét, — talán megnyugodott volna az ezüstkeresztben is. De egyszerre özönével kapta kartársaitól a leveleket, amelyek részvétüket fejezik ki.

— El ne fogadja Imre bátyám, ezt a „kitüntetését”, — írja az egyik tanító, mert ez lekicsinylése a tanítószakszervezet munkájának. Évtizedek óta nem történt meg ez a szégyen rajtunk, hogy mi ezüstkeresztet kapjunk. A tanítószakszervezet régen kinőtt már abból a fokból, ahol ezt osztogatják.

De még ez semmi. Voltak olyanok, akik megfenyegették, ha elfogadja. Egyetlen gratuláló levelet nem kapott és még Máramaros-megyéből is biztatták, hogy utasítsa vissza a hozzá nem illő kitüntetését.

Nagy volt tehát az izgalom, amikor dr. Miskolczy Ferenc főispán ismét csak a tanfelügyelőség útján kérdést intézett Nagy Imréhez, hogy csendben, vagy ünnepélyes formák között adja át az érdemrendet.

Erre Nagy Imre Vasady Lajos kir. tanfelügyelő előtt ezt mondotta:

— Nagyon köszönöm a kitüntetést, de nem fogadhatom el. Kérem a Méltóságos urat, hogy ne adja át sehogy sem.

A visszautasítást a tanfelügyelőség nyomban közölte a főispánnal. Természetesen a dolog nem maradt ennyiben. Utána néztek az aktáknak, hogy ahol történhetett a hiba, mert hiszen Nagy Imrét aranykeresztre terjesztették fel.

És a hibát valószínűleg meg is fogják találni. Vagy a fölterjesztésbe csuszott be vagy fent a miniszteriumban tévedtek. Amint értesültünk, sietni fognak helyrehozni a hibát és Nagy Imre rövidesen meg fogja kapni a jól megérdemelt aranykeresztet.

Érdekes precedens volt erre ezelőtt több évvel Szegeden. Ott is hasonlóan ezüstöt kapott a tanító, aki azt nem fogadta el. Mire egy félhónap múlva megérkezett az aranykeresztes kitüntetés.

Névtelen esetek.

A lázas riporter munkában az ember sokszor kerül szembe olyan esetekkel, amelyek csak úgy éppen megvillannak, az ember csak a felszínét képes megfigyelni, csak egy szót tud ellesni, mondjuk egy vasuti restaurációban s ez az egy szó levilágít az életviszonyok, gondok, üzletek, tervek, familiák, nexusok egész mélységére.

Mindjárt az első eset is pl. a restaurációban történt. Itt tudvaleg sörözőni szokott a városi ember, mert igen jó sör van.

Hát sörözünk. Zaj, ideges lármá, zakatolás. A szürke, félhomályos étteremben ki figyel most arra, hogy a sarok asztalhoz odasétál két aranygombos rendőrtiszt.

Az asztalnál egy elegáns férfi ebédel egy fiatal, 17 éves gyönyörű leánnyal. Németül csevegnek. Látom, amint a férfi szemé haragosat villan s a leány reszketve teszi le a sötéten csillogó aszalai bort a széles talpu pohárral.

A rendőrtisztek affektálva tisztelegnek. Leülnek az asztalhoz. A férfi tiltakozik. A leány sápadtan hátra dül. A rendőrtisztek roppant komolyak. Kimérten beszélnek. Igazolásra szólítják a férfit.

Ez begombolkozik, leolvassom a szája mozgásából, hogy megtagadta. Elutasítja a két rendőrtisztet, de azok nem engednek. Követelik, hogy igazolja magát. Most a leányra néznek. Erősen, sűrűn és sokszor. A leány belepirul. Feláll az asztaltól. Az egyik tiszt azt mondja, hogy „maradjon kérem, kisasszony.” És maradnia kell. A férfi látja, hogy nem tudnak szabadulni. Valami ajánlatot tesz. Hamar megegyeznek.

Az egyik rendőrtiszt előre kimegy. Egyáltalán nem tűnik föl senkinek. Kocsit fűtyült. A másik fölsegíti a hölgy drága bundáját. Látszik, hogy egy pillanatra észrevette a leány fejedelmi természetét. Előre engedti őket. Ő csak két perc múlva megy utánuk. Két kocsin hajtatnak a kapitányságra. En mindenütt villamoson utánuk. Itt igazolják magukat. Tényleg az, akit kerestek.

Linzből ez az elegáns 27 éves ügyvédjelölt megszöktette ezt az uri leányt. Le akarták tartóztatni. Erre felmutatott egy hiteles házassági anyakönyvi kivonatot. Utközben egy vidéki városban megesküdték.

Tegnap délelőtt egy feltűnően szép szőke hölgy járt a bűnügyi osztályon. Őt lépésnyire mögötte detektív huzódik utána. Nagyon diszkrét. A hölgyet előállította egy feljelentés alapján.

A hölgy Debrecenből tött. Az ura, az ura... eh, ne hozunk szégyent arra a tisztviselői karra. Atjött Debrecenből és pénz nélkül.

Itt cipőt vásárolt. De nem fizetett. Eltelt két nap. A kereskedő feljelentette. Ezért ál-

litották elő. Most pirulva beszél a főkapitányhelyettes előtt:

— Nem volt tegnap pénzem. Mondtam, hogy várjon máig. Nem várt. Ma már van.

— Honnan?

Elpirul. Zavarba jön, amint az ilyenkor szokás. A főkapitányhelyettes ur egy kicsit szigorubb lett. Sőt nagyon szigorú. Kitiltotta őnagyságát a városból. Vissza Debrecenbe!

— adta ki a jelszót a kulcsosnak. És ez egy uri nővel esett meg. Megérdemelné, hogy a nevét is kiírjuk. Hja, így van az, amikor a rendőrség csak a cselédek fölött razziáskodik.

Grömházak Katonavároson.

A rendőrség és katonaság jóvoltából már ilyenek is vannak. Az utcán szaladgáló sok sáros baka és a külvárosok penészvirágai egymásra találtak.

Persze a preventív intézkedéseket senki sem tette meg. Minek is. Először is ki törődik ma Nagy-Váradon közérkölcsessel és a közegészségügygyel. Ki érez itt magában elég erőt, ambiciót és kötelességtudást, hogy amennyire csak lehet, hát küzdjön a prostitúció ellen. Kinek van itt annyi józan előrelátása, hogy ezek a bakarajok mihelyt megülik a szomorú és sáros külvárosokat, ott nyomban kivirul a prostitúció, tilos üzleteket nyitnak összeszáradt, lelketlen vénasszonyok és a sok ezer komisz férfi éhesen, brutálisan, duhajkodva kapkodja el a kis fejletlen, sápadt hulladékokat!...

Szörnyű az a kép, amely kikiabál ezekből a levelekből, amelyek itt fekszenek szerkesztőségünk asztalán. Szörnyű, kedves főkapitány ur és önre vár az a nagy és humanus feladat, hogy megtisztítsa ezt a várost ettől a borzalmas járványtól.

A szülők nem merik kiengedni a leánygyermeket az utcára, mert ott kerítőnök vadásznak egész nap palam et publice. Iskolába sétáló esemeteket, könnyelmű kis varróleányokat, fáradt gyári munkásleányokat és romlott lelkű uri gyerekeket szállítanak ezek a lelketlen kosaras asszonyok a hadseregnek.

Öt-hat helyen gyult már fel az örömházak lámpája, itt is, ott is suttognak róla, hogy bajok vannak egyes jobbmódu családokban, a kórházakba nap mint nap hoznak be beteg leányokat és senki nem lát semmit, senki nem vesz észre semmit.

Ilyenekre tessék razziát tartani, amiktől egész generációk egészsége, boldogsága függ. Aztán hogy háborog a tisztelt társadalom, amikor hallja, hogy mennyire esik a házasságok száma. Menjen ki csak valaki egy ilyen sötét és bűnös városrészbe, majd megtudja, hogy pl. a munkás miért nem becsüli a feleségét. Mert rongyok. Az egyik szülő azt írja, hogy minden nap részegen kerül haza a gyermeke!

Megdöbentő ez a hirtelen felburjánzott romlottság. Persze, mikor a Kaiser Gizellák 3 napi fogdát kapnak, akkor nincs mit esodálkozni. Hiszen egy hete irtunk meg egy esetet, amikor az anya a rendőrségen árulta gyermekét. Ezzel már elbánt az ügyészség.

Most mutassa meg a rendőrség, hogy életrevaló. Talán még nem késő megmenteni, vagy legalább is megakadályozni sok bűnt,

bukást és jóvátenni az eddigi mulasztást. És ha jól tudjuk, az egyik rendőrfelügyelő kezei közt súlyos levelek vannak, adatai vannak, csak ki kell menni a helyszínére.

A Lukács-Désy ügy. A Lukács-Désy ügyben az a beadvány, mely a bizonyítást kéri, Balogh törvényszéki elnök kezébe került. Ma fog előadó bírót kiküldeni ez ügyben. Valószínű, hogy helyt adnak a bizonyításnak. A tárgyalás 17-én és 18-án lesz megtartva.

..HIREK..

Tájékoztató.

Február 5. Polgári Takarékpénztár közgyűlése d. u. 4 órákor.

Február 8. Egyesült Biharmegyei Bank és Központi Takarékpénztár közgyűlése d. u. 5 órákor.

Február 9. Belvárosi Népbank közgyűlése d. e. 11 órákor.

Február 9. Nagyváradi Agrár Takarékpénztár közgyűlése d. e. 10 órákor.

Február 10. Magyar Bank közgyűlése d. e. 11 órákor.

Február 12. Leszámitoló és Jelzálogbank közgyűlése d. e.

* Szentségimádás. A Szent László-templomban a szentségimádás első két napján állandóan nagy közönség vett részt az istentiszteleteken és sokan járultak a szentségekhez. Ma, a szentségimádás utolsó napján délelőtt 9 órákor dr. Karácsonyi János praelátus kanonok tartja az ünnepélyes szent misét és dr. Pataky Arnold theologiai tanár prédikál. Este 7 órákor hálaadó istentisztelettel fejezik be az ünnepséget.

* Alkalmi ebéd Széchenyi praelátusnál. Széchenyi Jenő pápai praelátus, apát-kanonok, mint a nagyváradi Gazdasági és Iparbank részvénytársasági elnöke, a bank évi közgyűlése alkalmából díszebédet adott, amelyre a részvénytársaság igazgatósági és felügyelő bizottsági tagjai, valamint az intéző tisztikara volt hivatalos. A kedélyes lakomán jelen voltak: Rádl Ödön, Rimler Károly, dr. Fráter Imre, Fráter Barna, dr. Cziffra Kálmán, Gerő Ármia, dr. Thury Kálmán, Deutsch K. I., Ullmann Sándor, dr. Kotzó Jenő, Frankó Endre, dr. Dénes Sándor, dr. Sigmund Andor, Koltay Jenő, Ternyei Antal, Ternyei Armin és Miskolczy Barna. A szívélyes házigazda, Széchenyi Jenő igen szép pohárköszöntőt mondott vendégeire, míg Rádl Ödön, továbbá dr. Thury Kálmán meleg, talpraesett tósztokban éltették az illusztris házigazdát.

* A munkás jutalmak kiosztása. Már említettük, hogy a kereskedelmi miniszter ur leküldötte a nagyváradi kereskedelmi és iparkamarához az ipari munkások jutalmazása tárgyában intézkedését s közöltük, hogy kiknek adományozta a miniszter az elismerő okleveleket és 100-100 korona jutalmat. Mint értesülünk, az ipari munkás jutalmakon kívül egy kereskedelmi alkalmazott részére is adományozott a miniszter jutalmat és elismerő oklevelet és pedig Kohn Manóknak, a Heimann Lipót cég egyik régi, derék alkalmazottjának és pedig 150 koronát. Ugy ez, valamint az összes munkás jutalmak ünnepélyes kiosztása vasárnap, február 9-én délelőtt 11

órákor lesz a kereskedelmi és iparkamara dísztermében.

* Elhunyt ügyvédjelölt. Mint őszinte részvétellel értesülünk, dr. Csatóry József, ügyvédjelölt hosszas szenvedés után a hó 1-én Gyulán 29 éves korában meghalt. Temetése hétfőn február, 3-án volt Nagyszalontán.

* Vetitőest a Katholikus Körben. A Katholikus Körben ma este 6 órákor lesz a rendes heti vetitőest. Dr. Krüger Jenő ügyvéd lesz az előadó, aki Svédországot fogja a színes vetített képek során bemutatni. Az érdekes előadás bizonyára most is, mint mindig, nagy közönséget fog a Kör nagytermébe vonzani.

* Gyász a Voszka-családban. Őszinte részvétellel értesülünk a súlyos gyásztól, amely a Nagy-Váradon közismert ifj. Voszka Ferencet és családját érte. Kis fiacskájuk, a 3 hónapos Zoltika elköltözött a földről az angyalok közé. A mélyen sujtott család a következő gyászjelentést adta ki:

Ifj. Voszka Ferenc és neje Janousek Anna, valamint kis testvére Magduska, nagyszülei, nagynéni, nagybátyja és keresztszülei nevében legmélyebb fájdalommal tudatják felejthetetlen kedves kis fiucskájuknak Zoltikának f. hó 3-án reggeli 4 órákor, életének 3. hónapján, rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A drága kis gyermek földi maradványai f. hó 4-én, délután 4 órákor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint a Szt. János-utcai 33. számú háznál beszenteltetni és az olaszii temetőben levő sírhelyen örök nyugalomra tételni. Mely végtisztességtételre az bánatos család rokonait, ismerőseit tisztelettel meghívja. Nagyvárad, 1913. február 3. Aldás és béke lengjen a korán elköltözött drága jó hamvaik felett!

* Az ipari szakiskola ideiglenes megnyitása. Említettük, hogy a miniszter már ez év szeptember havában fel akarja állítani Nagyváradon az ipari szakiskolát. Vig Albert udvari tanácsos, orsz. iparoktatási főigazgató tegnap Nagyváradra érkezett, hogy a város közbejöttével az ipari szakiskolának ideiglenes helyiséget keressen. Jelenleg 3 alkalmas helyiség van, akinek tulajdonosaitól ajánlatot kér a város és azután dönt a miniszter. Az intézménynek, amely Nagyvárad iparára annyira fontos, egyelőre a kezdőosztálya nyílik meg ez évben s azután fejlesztik fokozatosan, hogy mire Nagyvárad az ipar-palotát felépíti, teljes négy osztályllyal s mellékintézményekkel fog működni. Mintegy 700 ember nyer oktatást majdan a teljesen kifejlett ipari szakiskolában.

* Halálozás. Somogyi Miklós volt püspökségi urad. intéző vasárnap este Kolozsváron elhunyt. Somogyi előbb a püspökség főosztályos, majd béli gazdaságát vezette. Évek óta betegeskedett s most Kolozsvárat, a hová gyógyulást keresni utazott, megváltotta szenvedéseitől a halál.

* Járvány a megyében. Mint élesdi tudósítónk jelenti, Barátkán a kanyaró oly nagy arányokat öltött, hogy a legmesszebb menő óvintézkedéseket kellett foganatosítani. Jelenleg 22 beteg fekszik.

* Kettős halál az alkohol miatt. Vársonkolyoson tegnap hirtelen rosszul lett Viko Lőrinené, mire orvosi segínyt akartak igénybe venni, az asszony már meghalt. A vizsgálat alkohol mérgezést konstatált. Réven az iparvasut mellett tegnap halva találtak egy ismeretlen munkás embert. A vizsgálá-

tot nyomban megindították s ekkor kiderült, hogy az illető előzőnap leitta magát és hazafelé menve elesett. Esés közben eltörte a lábát is. Ahol elesett, ott el is aludt a szerencsétlen és reggelre megfagyott. A megfagyott ember kitételek megállapításán most fáradozott a hatóság.

A könyvtár-bizottság gyűlése. A nyilvános könyvtár ügyeit intéző könyvtár-bizottság dr. Thury László elnöke alatt gyűlést tartott, a gyűlésen jelen voltak: dr. Adorján Armin, Balogh Károly, dr. Mártonffy Marcel, Réz Mihály, Sas Ede és Bodnár János. Az elnöki előterjesztések után intézkedett a bizottság a helyi lapok és a kiválóbb folyóiratok megrendelése iránt. Az ajándékoknak jegyzőkönyvileg mondott a bizottság köszönetet. Belépett a könyvtár a M. Tudom. Akadémia Könyvkiadó Vállalatába, a Természettudományi és Földrajzi Társulatokba s a az Erdélyi Muzeumegyletbe rendes tagnak. A leltárak hitelesítésére dr. Mártonffy Mártonffy Marcel elnöke alatt bizottságot küldtek ki. A bizottság tagjai dr. Kovács S. János és Balogh Károly. A könyvtárőr jelentését elfogadták és 300 példányban kinyomatni rendelték. A hiányos folyóiratok kiegészítésére utasították a könyvtárőr, valamint a szükséges nyomtatványok elkészítésére is. Megbízta az elnökséget, hogy a rendelkezésre álló pénz erejéig a jóváhagyott tervezet alapján esetről-esetre megrendeléseket tegyen. Végül a könyvtár január havi jelentését tudomásul vették.

* Öngyilkos menyasszony. Száva Mária 20 éves szilágysomlói születésű leány Albis községben tartózkodott Pénzes Gábor rokoánál, ahol menyasszonyi kelengyéit varrogatta. A jómódu szilágysomlyói ácsmester leánya nem árulta el szüleinek, hogy baltérde folyton dagad. Mult hó 28-án délután még igen jó kedvűnek látszott Száva Mária, mert vőlegényének Budapestre levelet írt s miután napi munkájához hozzá fogott, 3 és 4 óra között a ház esendjét egy revolverdörrenés zavarta meg. Jobb halántékának irányította a 9 mm. revolvert s átlötte látidegeit, orrsontját és koponyacsontját. Tegnap hozták be a Biharmegyei kórházba, ahol Röntgen sugarakkal keresték a golyót. Azonban az orvosi vélemény szerint felépüléséhez semmi remény nincs.

x Finon női lack chevrau barna és fehér félcipőket vettem partiban és azokat 4 koronától kezdve árusítom. Feketénél, Bömer-téren, Elite-kávéház mellett. Üzletemet május 1-én Szent János-utca 3 szám alá helyezem át.

x TŰZIFA hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszentet házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasutnál.

A „Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.” sertéshizlaldájában (Őssi-tér) hizott sertések napi áron egyenként is kaphatók.

x Hirdetmény. A Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet 1910-1912. évi 15-ik évtársulatának törzsbetétei a róá eső osztalékkal együtt f. évi január 13-ától kezdve kifizetettnek. Az igazgatóság.

x Szülők figyelmébe. Legszebb és legjobb ajándék jól tanuló fiuk részére egy jó ötvös flóbert. A legnagyobb örömet csakis ezzel szerezhetünk, ssemmi más ajándék nem teszi meg azt a hatást, mert a fiuk vérében már benne van a fegyver iránti vágy, ezt minden felnőtt férfi tapasztalatból tudja. Tehát a fainknak örömet akarunk szerezni és őket a tanulásra serkenteni, úgy vegyünk **Ladányi** puska műves

Rákóczy uti üzletében, ahol jótállás mellett lehet mindenféle árbán a legjobbat kapni. Töltények és fegyverjavítások, új fegyverek, lőpor és serét vadászati kellékek nagy választékban. Telefonszám: 269.

x Uj tanfolyamok a Rose Nyelviskolában. Január 1-ével új tanfolyamok kezdődnek Rose tanár ábrázoló nyelviskolájában. Mától kezdve be lehet iratkozni német, francia vagy angol nyelvzakokra. A tanítás házon kívül is történhetik. Bővebb felvilágosítást ad a nyelviskola irodája, Rákóczi-ut 3.

Valódi Amerikai és Chas-sala cipők, legjobb Bor-alino és Pichler kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerezhetők be.

x Kossuth-utca 2. sz. házban egy emeleti és egy földszinti kétszobas lakás mekényhelyiségekkel f. évi május 1 re kiadó. Ertekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x Egy igazán életrevaló és hízagpótló intézmény betöltésére vállalkozott egy erre minden tekintetben hivatott és kiváló kvalitásokkal bíró kereskedelmi szakember: **Donát Károly**, ki lakása, Szabadság-utca 5. szám alatt egy az egyszerű és kottós kereskedelmi könyvvitelt, a magyar és német gyorsírást, gépirást, kereskedelmi számtant, valamint magyar és német kereskedelmi levelezést és a kereskedelmi könyvek felfektetését felölelő tanfolyamot nyitott. Ezen új és minden tekintetben figyelemreméltó intézmény iránt már eddig is óriási érdeklődés mutatkozik s mi a magunk részéről is kötelességünknek tartjuk a mélyen tisztelt érdeklődők figyelmét ezen tanfolyam látogatására felhívni és mindenkinek a saját érdekében ajánlani.

MULATSÁG

Farsangi Naptár.

Február 4. Jogászeztély.

Február 4. Postások mulatsága.

Az Evangelikus Nőegylet teaestélye.

Mint minden évben, úgy az idén is pompásan sikerült teaestélyt rendezett az Evangelikus Nőegylet február 2-án. A rendezők fáradhatatlan, lelkes munkájának meg volt most is a méltó eredménye, mert a Vigadó nagytermét színültig megtöltötte az elegáns közönség és mindenki nagyon jól mulatott. A zenét Rácz Imre kitűnő zene-kara szolgáltatta, míg, fülbemászó muzsikaszó mellett tartott a tánc és amikor a legvidámabb volt már a hangulat éjfél tájban, véget ért a szép mulatság a fiatalok nagy sajnálatára.

A jelen volt színes, szép asszony és leány seregből a következők nevét sikerült feljegyeznünk:

Asszonyok: Balogh Kálmánné, Petry Gyuláné, Kappel Györgyné, Szőke Gyuláné, Butyka Lajosné, Szentlélek Kálmánné, özv. Bulyovszky Józsefné, dr. Wallner Ödönné, Zsdánszky Lajosné, Géczy Lajosné, Szokoll Eleménné, özv. Molnár Istvánné, Bodnár Gyuláné, Stidl Gusztávné, Nagy N.-né,

Tapfer Mártonné, dr. Demetrovits Elekné, Rónai Árpádné, Várnai Istvánné, Czuczor Vilmosné, Csillagné, Kakas Jánosné, Csulyok Istvánné, Sulyok Istvánné, Lukács Lászlóné, Élő Jánosné, Tirschel Gyuláné, Ferencsik Ödönné, Gödény Sándorné, Szilágyi Istvánné, Kalenda Jánosné, Horváth Lászlóné, Sz. Kocsis Jánosné, özv. Biszterszky Eleménné, Tatar Zoltánné, Mecsalikné, Lakos Lajosné, Fröhlich Jánosné, dr. Fássy Lajosné, Moskovits Miksáné, Kolozsváry Sándorné, Laszky Ármenné, Jantsovits Jenőné, Kun századosné, Jankovitsné, Vértessyné, Madarász Gyuláné, Fábry Józsefné, Vass Árpádné, Jánossy Gyuláné, Bodó Lászlóné, Böhm Ferencné, Murczán Valérné, Fekete Károlyné, Szodoray Tamásné, Sziber Emilné, dr. Puskás Jánosné, Eber Ferencné, özv. Hügelné, Lahner Henrikné, Szigetváry Péterné, Kovács Jenőné, Goldberg Ferencné, Erdélyi Béláné, Igaz Károlyné, Vaday Józsefné, Petrásné, Kenéz Józsefné, Papp Dezsőné, Kemény L. Ignácné, Balogh Károlyné, Lőrinczyné, Magyary Endréné, Antalfy Antalné, Leitner Károlyné, Vajna Gáborné stb. stb.

Leányok: Balogh Ilonka, Banza Margit, Bulyovszky Erzsike, Molnár Jankica, Stidl Valika és Maney, Tóth Illa, Kepes Nusi, Wallner Jolly, Kiss Ferike, Biszterszky Erzsike, Nagy Erzsike, Bodnár Malvinka és Idu, Bagossy nővérek, Tóth Ricike, Kazay nővérek, Rónai Olga, Kemény nővérek, Kelepecz nővérek, Bottlik Erzsike, Csillag nővérek, Kakas nővérek, Vajna nővérek, Csulyok nővérek, Sulyok Ica, Lukács nővérek, Lakos Margitka, Mecsalik Gabriella, Jakoby Lujzika, Lukács Ilonka, Zachariás Mici, Kovács Gitta, Madarász nővérek, Peiser nővérek, Böhm Duci, Fekete nővérek, Fröhlich nővérek, Fássy Boriska, Kolozsváry nővérek, Laszky Adica, Stépán Baby, Rech Jucika, Demeter Klári, Fráter Margitka, Wach Bera, Kruszlic Erzsike, Élő Ella, Tirschel Erzsike, Ferencsik Magda, Gödény nővérek, Szilágyi Erzi, Kocsis Mariska, Cseh Baby, Kalenda Boriska, Horváth nővérek, Petry nővérek, Szőke nővérek, Nosz Janka, Zsdánszky nővérek, Pozsonyi Mimi, Géczy nővérek, Takács nővérek, Szokolly Erzsike, Gombos nővérek, Knopf Mancsi, Szodoray Olga, Sziber Idus, Puskás Irén, Eber Mici, Matkó nővérek, Béres Ilus, Antalfy Margitka, Belius Gitta, Középegy Piry, Szántó Magda, Lőrinczy nővérek, Magyary nővérek, Vértessy Mariska, Kovács Ilus, Bodó Erzsike, Leitner Margit stb. stb.

A jogászok mai táncestélye. A farsang befejezésekké ma este fog lezajlani a jogászok fényes és nagyszabású táncestélye, amelyről lapunk hasábjain már több ízben megemlékeztünk. Nagy-Várad intelligens, ur társadalmá nagyban készül a mai jogászeztélyre, amely az idej farsang leg-sikerültebb mulatságának ígérkezik. A Vigadó gyönyörű ragyogó dísztermében ma este Nagy-Várad egész ur társasága találkozni fog, hogy egy szép, vidám est gyönyörű emlékével bucsuzzanak el az idej farsangtól. A rendező jogászfutaltság lelkes buzgalma meghozza a kívánt sikert és bizonyos, hogy a táncestélyen mindenki pompásan fog mulatni. Belépőjegyek személyenkint 3 korona, családjegy 6 korona, táncosjegy 2 korona, páholy 10 korona és páholyülés 3 korona. Jegyek még a mai nap folyamán Vidor Manónál, este pedig a pénztárnál válthatók. A tiszta jövedelmet a Jogászok Sajtó Egylete javára fordítják. A táncestély 9 órakor kezdődik.

Inások mulatsága. Pompás kis mulatságot rendezett az iparos tanoné otthon vasárnap délután a közs. polg. fiúiskola nagy zenetermében. A mulatságot sikerült program-számok és Schmied Kristóf egyik ifjusági szindarabja előzte meg, amelyet Biczó János közs. isk. igazgató tanított be nagy precizitással. A fiúk kitűnően ügyeskedtek és sok élvezetet szereztek a közönségnek, amely zsufolásig megtöltötte a nagy termet és zajos tapsokkal honorálta a tanítók igyekezetét. A mulatság a könyvtár céljára kb. 60 K-t jövedelmezett. A szép ünnepély sikeréért Deryei Imre családfőt és Szűts Izsó igazgatót illeti az elismerés.

IRODÁLOM

A Kath. Hitterjesztés Lapjai 1913. februári füzeté a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg:

Tartalom: A nevelés és oktatás ügye a missiókban. — Emberevők földjén. — A harari bélpoklos menhely. — Missiói tudósítások: Fráter Longa ismét Afrikában. — Korea: Segélykérő levelek Seoulból. — Uj missiótelep Holland-Hátsó-Indiában. — Kina: Hírek Kweichowból. — Japán: Nagy drágaság Hakadotében. — Kegyes adományok.

Képek: Előindia: Kapuczinus missiótelep Agrában. — Előindia: Az agrai kollegium. — Előindia: Az akbarai vár Agrában. — Előindia: Apácák Tricsinopoliban. — Zambézi: Tűz körül tánczó négerek. — Abesszinia: Taffari, Harar ifju fejedelme. — A boromai missió asztalos munkásai. — „Salvador“ gőzhajó javítása Boromában.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Kedd: Hamlet.

Szerda: Varázskeringő.

Csütörtök: Varázskeringő.

Péntek: Varázskeringő.

Szombat: Ezredapja.

Vasárnap: d. u. Limonádé ezredes; este Orpheus az alvilágban.

Amerika felé. Eltűnt a karból egy esinos hölgy: **Jakab Biri**. Napokkal ezelőtt emlegette, hogy kimegy Amerikába. Most aztán 4 nap óta nem jelentkezik. A kis karhölgy úgy látszik új étetet akar kezdeni az ujvilágban. Csak az a baj, hogy nem egyedül ment ki. Elkísérte a multja egy ex-hadnagy képében.

SPORT

A Nagyvárad Athletikai Club közgyűlése.

Városunk egyik legagilisabb sportegyesülete, a NAC vasárnap délután tartotta meg évi közgyűlését a városháza bizottsági termében, melyen a tagok, főleg az ifju gárdából igen nagy számban jelentek meg. A gyűlést dr. Dénes Sándor elnök rövid beszéddel nyitotta meg és a határozatképeség konstatálása után a jegyzőkönyv vezetésére Schmidt Bélát, hitelesítésére Molnár és Salgó tagokat kérte fel. Ezután Pásztor Bertalan főtitkár számolt be tartalmas, szép jelentésében a sportév eseményeiről a torna, football, uszás és tenis terén. Kárhóztatja, hogy a Labdarugó Szövetség a kerületi osztályok felállításával autonómiát ad ugyan a vidéki sportnak, de nagy anyagi források dacára segélyt nem. Városi és állami támogatást sürget az egyletek részére. A jelentést élénk tetszéssel hallgatták. Dr. Kovács Kálmán pénztáros jelentését terjesztette elő, melyből 1060 korona deficit tűnik ki. Most a tisztújításra tértek át. A szavazást Sonnenfeld Andor, Schmiedt és Engel tagok vezették, melynek eredménye a következő. Elnök: dr. Adorján Emil. Alelnökök: Kálmán Sándor és Fleischhaecker Hugó. Főtitkár: Pásztor Bertalan. Titkárok: Horváth Ferenc, Friss József és Meer Jenő. Főjegyző: Schmiedt Béla. Jegyzők: Katona O., Spitz

J. és Rosenfeld H. Főpénztáros: dr Kovács Kálmán. Pénztáros: Grünstein Béla. Ellenőrök: Kertész M. Lebovits I. Művezető: Lakatos Béla. Háznagy: Tibor Sándor.

Dr Adorján Emil pár szóban mondta el beköszöntőjét, bejelentve, hogy bár nagy elfoglaltsága miatt mintegy nobile officiumnak tekinti az elnöki tisztet, de a sport iránt érdeklődő és a társaság baráti, egyetértő szellemének felkeltésén fog működni. Dr Kovács Kálmán szépen megokolt indítványára a közgyűlés Dénes és Stotter Aladár, a volt érdemes elnököt örökös disztagokká választották, Pásztor Bertalannak, Kirschner Dori és Kovács Lászlónak pedig jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

A 22 tagú választmány győztes listáját a közgyűlés után állították egybe. A lelkes hangulatu gyűlést a Pannoniában rendezett sikerült bankett fejezte be.

TÁVIRATOK

Hohenlohe herceg elutazása.
Bécs, febr. 3.

Hohenlohe Gottfried herceg alvezredes tegnap este kilenc órakor az expresszvonattal elutazott Pétervárra.

A vezérkari főnök a királynál.
Budapest, febr. 3.

Bécsből jelentik: A király ma délelőtt hosszabb magánkihallgatáson fogadta Hötendorfi Konrád báró vezérkari főnököt.

Megkezdődött a háború.
Szófia, jan. 3.

(Saj. tud.) A csataldzsai bolgár főhadiszállásról jelentik, hogy ma este 8 óra 7 perckor megkezdtek Drinápoly bombázását.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

A Vigdorovits testvérek ügye az esküdtek előtt.

— Mit tárgyal az esküdtbíró, —

A Vigdorovits testvérek szenzációs gyújtogatási ügyében, melyben a Kuria a múlt évi esküdtszéki ítéletet megsemmisítette — mint annak idején megirtuk — most januárban kellett volna lenni az új főtárgyalásnak a nagyvárad esküdtbíró előtt. Akkor azonban nem lehetett megtartani a tárgyalást, mert a másodrendű vádlott védője dr Kotzó Jenő ügyvéd nem jelentvén be idején a védelmről való lemondását, a kirendelt új védő nem tudott elkészülni a hatalmas anyaggal. Korn Lajos esküdtbíró elnök most a február havi második esküdtszéki ciklusra tüzte ki az ügy tárgyalását, amikor is valószínűleg végleges elintéztést nyer e hatalmas és izgalmas bűnper.

A február havi második ciklusban különben a következő ügyek kerülnek tárgyalás alá:

Február 17. H. Nagy János halált okozó súlyos testi sértési ügye.

Február 18—20-ig. Pankotay Lajos és társa gyilkossági ügye.

Február 20-án délután. Halmosi Athanász sajtóper.

Február 21—28-ig. Vigdorovits Herman és Emanuel bűnügye.

§ **Sportférjak párbaja.** Emlékezetes még a közönségnél az az összekoccanás, amely a nyáron a nagyvárad Sporttéren dr Szeghalmy Sándor és Lakatos Béla között történt. A felek párbajjal intézték el az ügyet, az ügyészség pedig megindította az eljárást párbajvétség miatt. Tegnap volt az ügy főtárgyalása a nagyvárad kir. törvényszék büntetőbírósa előtt Ember Géza törvényszéki bíró elnöke alatt. A vádat Miskovszky kir. ügyész képviselte, a védelmet dr Medvigy Gábor ügyvéd látta el. A bíróság Szeghalmy Sándort 14 napi, Lakatos Bélát pedig 8 napi államfogházra ítélte el. Az ítélet ellen felebbezést jelentettek be.

KÖZGAZDASÁG

A gazdasági egyesület gyűlése.

A Biharmegyei Gazdasági Egyesület február 2-án Markovits Antal elnöke alatt választmányi ülést tartott, amelyen elhatározta a választmány, hogy az új adótörvénnyel kapcsolatosan számviteli tanfolyamot fog rendezni, melyen az egyesület tagjai díjmentesen vehetnek részt.

Az Országos Mezőgazdasági Egyesület választmányába, mint a gazdasági egyesületek országos szövetségének végrehajtó bizottságába tagokul megválasztottak 3 évre Telegdi József és Papp Imre alelnökök, Weingartner Andor titkár.

A baromfi tenyésztők országos egyesületének megkeresésére a választmány megbizta az elnökséget, hogy a gazda közönségnek hozza tudomására, miszerint a nevezett egyesület 40 százalékos árkedvezményrel keltetőgépeket oszt ki, mely kedvezményes gépek kieszárlására forduljanak egyesületünkhöz.

Ezután elhatározta a választmány, hogy a folyó évben az évenként rendezni szokott tenyészertés-vásárt Nagyváradon április hóban tartja meg, míg a tenyészbika-vásárokat Tenkén febr. 28-án, márc. 2-án Berettyóújfaluban, márc. 3-án Bihardiőszegen tartja meg.

A folyó évben tartandó kiállításokra nézve a lótenyészbizottsági elnökkel s a kir. gazd. felügyelőséggel egyetértőleg elhatározta, hogy június hó 22-én Belényesen és június 29-én Mezőtelegden szarvasmarha-kiállítást, augusztus havában a Szalontai Gazdakör jubiláris kiállítása alkalmával a gazdakörrel karöltve szarvasmarha- és lókiállítást, aug. 31-én Derecskén szarvasmarha és lókiállítást, szept. 7-én Székelyhidon szarvasmarha és lókiállítást és végül amennyiben a lódijazásokra a múlt évinél nagyobb összeg fog rendelkezésünkre állni, még Komádiban szeptember 14-én lókiállítást rendez. Ezután a folyó ügyeket tárgyalják.

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza — — — 11.—
Áprilisi buza (1913.) — — — 11.80
Októberi rozs — — — 10.40

Áprilisi rozs (1913) — — — 10.52
Októberi zab — — — 11.82
Áprilisi zab (1913) — — — 11.24
Szept. tengeri — — — 7.74
Máiusi tengeri (1913) — — — 8.08

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyvárad fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Osztrák hitelrészvény	—	603.—
Jelzálogbank	—	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Magyar bank	—	531.—
Közuti vasut	—	651.—
Városi villamos	—	373.—
Salgótarjáni kőszén	—	713.—
Rimamurányi	—	689.—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA.

Közgyűlési meghívó.

Az «Egyesült biharmegyei kereskedelmi bank és központi takarékpénztár részvénytársaság Nagyváradon» 1913. évi február hó 8-ik napján délután 5 órakor tartja saját helyiségében

rendes évi közgyűlését,

melyre a t. részvényeseket ezennel tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1912. évi üzleteredményről; az 1912. évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása és ennek kapcsán a felmentvény megadása.
2. A tiszta nyereség felosztására vonatkozó határozathozatal.
3. Jelentés a tisztii nyugdíj-alapról és ennek kapcsán az igazgatóság javaslata a tisztii nyugdíjszabályzat néhány szakaszának módosítására vonatkozólag.
4. A választmányból kilépő tagok helyének betöltése.
5. Alapszabályok 24., 35., 44. §§-ainak módosítása.
6. Esetleges indítványok.

Nagyvárad, 1913. január hó 21-én.

Az igazgatóság.

Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentését, valamint az évi mérlegeit az intézet helyiségében a hivatalos órák alatt bárki megtekintheti.

JEGYZET. A közgyűlésen az alapszabályok 12. §-a szerint csak oly részvényekkel lehet jogokat gyakorolni, melyek az intézet pénztárányál a közgyűlést megelőzőleg, egy órával letétettek vagy pedig ugyan ezen időpontig valamely más pénzintézetnél letétben lévő részvényekről szóló letétjegy tétetett le a pénztárnál.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban

Autó (automobil) tulajdonosok szives figyelmébe

PNEUMATIK, köpeny és tömlő,
TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker.
Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

műasztalos

Szacs vay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nivasra
azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz keretekkel. Olcsó árak. TÖBBÉVI JÓTALLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyzék kívánatra.

Saját ház.

Ha nincs megelegetve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel DARABONT EY. és TARSA uriszabó céget Szil. vi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás imi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy küldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Orvosilag több száz esetben ajánlva.

10-39. Telefon 10-39.

KEPES ELEK

orvosi kötszerész üzlete Nagy-
Várad, «Sas-passage» átjáró.

Ajánlja saját készítményű

sérvkötőit,

szuzpenzoriomok fecskendők és betegápolási cikkeit, u. m. egyenestartók, haskötők, ágytálcák, bidég,

anatómiai sérvkötők

a melyek a sérvet állandóan visszatartják, műlábak és mű végtagok, támgépek, gummi cikkek, harisnyák stb. és a még fel nem sorolható cikkek. Külön próbaterem női és férfi kiszolgálásra. Óriási nagyraktár Tisztviselők és iparosoknak áruvedmény.

Házi csatornázást

szakszerűen készít

Kondor Dezső Nagyvárad

Nagyipiac-tér Telefon 369. Gyár 1062

Cement, gipsz, nád fedéllémez, cserép kőpor, oltott mész stb. eladás.

Telefon 12-64.

ÉHIK ANTAL

épület- és diszmű bútor asztalos
Sánc-utca a kalapgyár épületében.

Állandóan raktáron tart saját készítményű modern bútorokat, háló-szoba és ebédlő-szoba berendezéseket stb. Ugyanott félig használt bútorok is kaphatók.

Telefon 12-64.

Igen kellemes, biztos és kitűnő, gyorsan használó szer köhögés, hurut, meghűléstől eredő rekedtségnél a FARKAS-féle

hurut-szeletke

Egy doboz ára 60 fillér.

Kapható: FARKAS ISTVÁN

„APOLLÓ” drogueriájában

Nagyvárad, Rimanócy-palota

Rákóci-ut 7/b.

KORCSOLYA

különlegességek

TARSOLY és RISZTÓ vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóci-ut. Telefon 390.

100 kiló Porosz szalon fűtőszén 50 kilós zsákokban kimérve házhoz szállítva K 5—

Legolcsóbb bevásárlási források:

Ha Ön
óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el **FEIN KÁLMÁN** óráshoz, Telemi-u. 9. Dr Nemes ház. Villanyos megállóhely. —
Órákban állandó nagy raktár.

Hallatlan
olesó árban készít Piski Ferenc cipész úri és női cipőket csak egy próba és ön meg fog győződni
Szent János-utcza
sarok. Schvare Farkas-fele házban.

Czukrasz
sütemények minden alkalomra házhoz szállítással jutányos árban eszközöltetnek. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok. Vidékre napi expedálás.
Molnár János cukrász
Kolozsvári-u. 50.

ROZSNYAY JÓZSEF
műasztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77.

Furcsán legolcsóbb városainak évek során át szerzett gyakorlati ismeretem lehetővé teszi, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelű különlegességi munkákat is kellő szak tudással a leppontosan elvégezhetem. Készítek továbbá: modern háló, szék, lámpa és üzleti-berendezéseket, portálakat, lakás- és konyha-berendezéseket minden stílus kivételben a legszolidabb árak mellett. Egy kísérlet elegendő, hogy a t. urak közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem.

Tisztelettel ROZSNYAY JÓZSEF, műasztalos.

Haas Lajos
Gáz és villanyberendezési vállalat.
Elvállal mindennemű gáz és villanyszereleléseket és jókarbantartását.
TELEFON 1038. sz.

UJ keztyűs és sérvkötő készítő!!
Keztyűk mérték után gyorsan és legjutányosabb árban készíttetnek. Bálí keztyűk 70 cm. hosszú, csak 6 korona. Tisztítások és javítások azonnal eszközöltetnek. Ruganyos sérvkötők 4 korona.
HORVÁTH R.
Nagyvárad, Szt János-utca

Alapított 1893. **Freund Benjámín** Alapított 1893.
műorás, ékszerész és látszerész
Nagyvárad, Rákóci-ut, Széchenyi-szálloda épület.
RITKA ALKALOM.
Üzletem átalakítása miatt a teljes raktáramat kiárulom eddig nem létező leszállított árban, arany-, ezüst-, nikkal órákat, aranyláncokat, gyűrűket, fül-függőket és más ékszerneműket, kina ezüst tárgyak, ingaórák, látszereknél 50% engedmény.

HA A KOSSUTH-
utczába vezetni utja, keresse fel a legjobb hírnévnek örvendő
KEPES ETEL
varró- és himző előnyomdáját, ahol bevásárlásait a legolcsóbban eszközölheti kézi munka anyagokban.

Oláh Sándor
épület- és műlakatos
Beöthy Ödön-u. 43.
Elvállal minden e szakmába vágó új munkákat és javításokat jutányos árban. Takarékos tűzhelyek állandóan raktáron. Költségvetést kívánatra küldök.

Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók
Szilágyi Geza és Ts-nál
Rákóci-ut
Telefon. 630.

Alapított 1895-ben.
Deo Adiuvente!
Imrek Károly
épület és műbutor asztalos N.-Várad, Alapi-utca 10. szám.
Alapított 1895-ben.

Szántó Dezső
első
nagyvárad
REDÖNY-
GYÁRA Rulikovs. ky-ut
TELEFON 491.

Izsák Lidia
mellfűzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országsszerte nagy népszerűségnek örvendenek a hölgy közönség körében. Megrendelhető mérték szerint,
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. Füz. üzlet: TELEFON 1-53. szám.

Tatray Sándor
telefon 558. telefon 558.
NAGYVÁRAD
Körözs-utca 11. sz.
Épület és műlakatos vízvezeték és vasszerkezeti munkák.

Udvári kávéház
családok kellemes szórakozó helye. Esténként Bebe Kálmán teljes zenekarával hangversenyez. — Bejárat
Szt. László-tér és Zöldfa-utca.

Jenny Jenő
órák, ékszerész és látszerész. Ajánlja dúsan felszerelt óra és ékszer nagy raktárát jutányos árban. **Szent János-u. 39. sz.** Óra és ékszer javításokat pontosan eszközölk.
Tanuló felvétetik.

Mezey János és Társa
fűszer, csemege kereskedése Nagyváradon, szt. László-tér és Telemi-utca sarok.
Szolid üzlet többet nem ad, de kevesebbet sem.

NE ADJUK
pánznunket idegen cégnek, vegyünk
lánckútat
MÁRKUJZ JÓZSEFNÉL
Akadémia-u. 1. sz.

FELDSTRICK KÁLMÁN
könyvkötészet és dobozgyártása
NAGYVÁRAD, Rákóci-ut, Moskovits palota
Biharmegye és N.-Várad város kir. ítélőtábla és a megyei főszolgabírók és körjegyzőségek szerződéses szállítója.

Kerékpár varrógép s gramophon javításokat készíttetni legolcsóbb
Horvát Béni
mechanikusnál,
Kossuth Lajos-utca 18.
Az összes alkatrészek állandóan raktáron.
TELEFON 1038. szám.

Petry Arpád
órák- és műszerész
Nagyvárad, Rákóci-ut 9.
Tarsoly és Risztó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben Mindennemű műszerész munkák szakszerű javítása elfogadtatik.

Alapított 1880-ban
Schopper György
utóda veje
Rohoska Pál
Villanyerőre berendezett gépjavitó, vas és rézöntőde
NAGYVÁRAD,
Sánc-utca 22. sz.

Költözködéskor a legolcsóbb
HIRNM és FIA
villamossági vállalatához fordulni
Kossuth Lajos-u. 16. sz.
Nagy csillárraktár.
Telefon 10-54. Telefon 10-54.

Györy Sándor
villanyerőre berendezett kábes és köszörlődjé
Kert-utca, 4. szám.
Elvállal mindentféle speciál köszörlőket és javításokat, haj- és szakál vágó és lönyiró gépet, zsillette és mindenféle más borotvák köszörlését pontosan eszközöl.

RUM és LIKÖR
házilag való készítéséhez legjobb essentiák :: kaphatók ::
VADÁSZ ALBERT
"Angyal" drogueriában
BÉMER-TÉR.

Névjegyek

a legolcsóbban beszerezhetők:

Szent László-nyomda r.-társ.-nál
Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Villamos berendezéseket, u. m. magánépületek világítási felszereléseit, csengő házi telephon, ipartelepek, gyárak, és malmok. Villamos világítási és erőátviteli berendezéseit pontosan és szakavatottan készít

SZENES SÁNDOR

villamos berendezési vállalata **Szalárdi-u. 9.** Költségvetéssel díjtalanul szolgál, meghívásra azonnal jönök.

Ha a Szent János-utca vezető útja, keresse fel a
Szerecsen Királyt,
ahol a legolcsóbban lehet vásárolni **harisnyát, keztyűt, trikót, csipkét, Himzések és szalagok, fehérneműket, rövidárak nagy választékban. Szives partfogást kér**
JUNGERLEIDER SALAMON
Szt János-utca 4.